

Необхідність якнайшвидшого подолання гострої ресурсо-екологічної кризи, всебічне оздоровлення навколишнього середовища, усунення причин екологічних катастроф, екологічна стабілізація навколишнього природного середовища та енергетичне забезпечення життєдіяльності людини потребують кардинального вдосконалення природокористування, економного витрачання природних ресурсів в усіх галузях і сферах виробництва. Вирішенню цих різновекторних проблем, включаючи необхідність підвищення ролі вищої освіти і науки, сприяло зібрання міжнародної та вітчизняної наукової спільноти на Міжнародній науковій конференції «Біоресурси планети та біобезпека навколишнього середовища: проблеми та перспективи», присвяченій 115-річчю НУБіП України та 15-річчю Глобальної Конфедерації Асоціацій установ вищої освіти і досліджень в галузі сільськогосподарських наук і наук про життя (GCHERA), яка пройшла в м. Києві (Україна) 4-7 листопада 2013 р. Конференцію організовано НУБіП України за підтримки Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики і продовольства України, GCHERA та Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО ООН) за участю Університету науки і технологій штату Айова (США), Університету ім. Гумбольдта в Берліні (Німеччина).

Голова оргкомітету конференції – перший віце-прем'єр міністр України, голова наглядової ради НУБіП України С.Г. Арбузов.

Основною метою проведення конференції було обговорення широкого кола актуальних проблем, що стосуються якості біоресурсів і об'єктів довкілля, сталого природокористування та безпечності життя, ролі вищої освіти в їх сталому розвитку і вдосконаленні, налагодження співпраці з іноземними партнерами для підвищення ефективності та якості наукових досліджень з питань безпеки тваринних, рослинних, водних та інших біоресурсів планети, їх раціонального використання, обмін досвідом, науковими і практичними досягненнями.

Засідання конференції відкрив віце-прем'єр України К.І. Грищенко, який від імені уряду України привітав учасників конференції та наголосив про важливість вирішення проблем раціонального природокористування та інтеграції зусиль освітніх закладів у покращанні якості життя людей та стану довкілля.

Були оголошені привітання учасникам

конференції від Президента України, Міністра аграрної політики та продовольства України, Президії НАН України та НААН України, Ради ректорів університетів Київського регіону та ін.

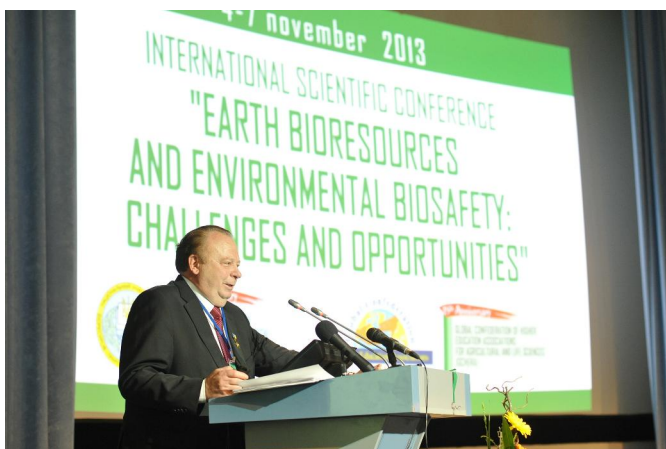
Ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України – співголова оргкомітету конференції, академік НАН України та НААН

України Д.О. Мельничук виступив з доповіддю: «НУБіП України: історія, досягнення і перспективи розвитку», в якій висвітлені основні етапи формування і розвитку університету, відзначені видатні наукові школи, наукові досягнення та перспективи розвитку НУБіП України.

На пленарному засіданні виступили з науковими доповідями:

Співголова оргкомітету конференції, Голова Ради GCHERA, Президент Політехнічного інституту Ла-Саль Бове, професор Ф. Шоке з доповіддю: «GCHERA – від Консорціуму до Глобальної Конфедерації Асоціацій установ вищої освіти і досліджень в галузях сільськогосподарських наук і наук про життя», Ф. Шоке ґрунтовно проаналізував перспективи розвитку GCHERA та окреслив стратегічні основи розвитку глобальної спільноти університетів у сферах аграрних наук та наук про життя.

Співголова оргкомітету конференції, ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України, академік НАН України та НААН України Д.О. Мельничук виступив з науковою доповіддю: «Ацидоз Природи – глобальний катаклізм для життя на нашій Планеті», в якій висвітлив такі першочергові і найбільш негативні наслідки такого

явища, як ацидоз природи. Одним з перших з цих наслідків стане втрата людством придатної для пиття води, значне зменшення кількості гумусу в ґрунтах і, відповідно, приросту біомаси на суші, гальмування росту і розмноження морських водоростей та інших гідро біонтів. Спинити цей катаклізм ще можливо!..

Віце-президент Асоціації дослідницьких університетів, професор Я. Моу з доповіддю: «Дослідницькі університети – основа прогресу наукових досліджень та вищої освіти у США». Ця доповідь зіграла дуже важливу роль для реформування системи вищої освіти України взагалі, оскільки в Україні уже визначились 12 дослідницьких університетів і рекомендації доповідача мали великий інтерес у учасників конференції.

Голова Правління Національного центру продовольчої та сільськогосподарської політики (США), професор С. Джонсон з доповіддю: «Роль Extension та ГІС-технологій у формуванні і прогнозуванні світової сільськогосподарської та продовольчої політики». Доповідач звернув увагу на те, що активне застосування сільськогосподарськими товаровиробниками геоінформаційних

технологій у практиці господарювання може значно покращити розвиток світового сільського господарства.

Співфундатор GCHERA, професор Берлінського університету ім. Гумбольдта Е. Ліндемманн виступив з вітальним словом та підкреслив на дуже важливу роль НУБіП України і його ректора Д. Мельничука в утворенні GCHERA та її діяльності в першу чергу в реформуванні вищої аграрної освіти і досліджень у світі.

Активіст GCHERA, професор керівник Центру міжнародної діяльності університету штату Айова (США) Д. Акер відзначив велику роль зазначеного університету у реформуванні системи освіти в першу чергу в університетах постсоціалістичних країн та в країнах що розвиваються,

а також у організації стажування молодих вчених у провідних університетах світу.

Президент та співзасновник Американсько-російської і східноєвропейської Ради підприємництва і торгівлі, професор В. Юдін відмітив основні етапи створення і діяльності GCHERA, його міжнародне значення та своє бачення подальшого розвитку цієї організації.

Від імені Європейського філіалу ФАО ООН (Угорщина), виступив д-р А. Розстальний з вітальним словом, а також підкреслив важливу роль ФАО у створенні GCHERA, у проектуванні та розбудові Української лабораторії якості і безпеки продукції АПК НУБіП України та відзначив нові шляхи співпраці.

Директор департаменту науково-освітнього забезпечення агропромислового виробництва та розвитку сільських територій Міністерства аграрної політики та продовольства України С. Кадигроб також виступив з вітальним словом та передав послання і вітання Міністра аграрної політики та продовольства України М.В.Присяжнюка учасникам конференції та привітав з ювілеєм ректора НУБіП України Д.О.Мельничука. Відзначена важлива роль GCHERA і НУБіП України в реформуванні системи вищої аграрної освіти в Україні тощо.

Директор Глобального інституту сталого лісівництва Єльського університету, професор Ч. Олівер з доповіддю: «Світові лісові біоресурси: стан, проблеми і перспективи». В цій доповіді відзначена важлива роль багаторічної співпраці інституту глобального лісівництва Єльського

університету і НУБіП України в питаннях радіаційної безпеки ґрунтів, вод та об'єктів довкілля, намічені нові перспективи спільної праці в цьому напрямку.

Старший науковий співробітник Міжнародного інституту прикладного системного аналізу м. Лаксенбург, професор А. Швиденко з доповіддю: «Глобальні зміни та сучасні тенденції лісівництва у світі». Доповідач представив дуже цікаві фактичні матеріали стосовно стану та розвитку лісівництва у Європі і у світі, визначив критичні моменти у розвитку даної галузі у світі та запросив учасників конференції до більш тісної співпраці.

важливого фактора охорони природи.

Президент Асоціації європейських університетів наук про життя, декан факультету біоінженерних наук Гентського університету (Бельгія), професор Г. Ван Хулленбрук з доповіддю: «Багатофункціональне сільське господарство в еру біоекономіки: глобальні і місцеві виклики», в якій зазначив, що біоорієнтована економіка і світове

Професор екології лісу та лісівництва університету Вермонту (США) В. Кітон виступив з доповіддю: «До питання уніфікованого погляду на регулювання викидів вуглецю в лісах». Ця доповідь викликала великий інтерес в плані ролі лісів у зміні клімату та висвітлив плани нормалізації лісівництва як

сільське господарство вимагає переходу від індивідуальних до системних стратегій розвитку.

Професор Гентського університету О. Ван Клімпут (Бельгія) виступив з доповіддю: «Ґрунти світу: проблеми якості, родючості і безпечності», в якій ґрунтовно проаналізував проблеми якості, родючості, безпечності і подальшого розвитку ґрунтів

та зауважив, що сільське господарство, пов'язуючи всі соціальні системи в мережі виробництва, розподілу та споживання, є основним видом діяльності людства.

Ректор Казахського національного аграрного університету, академік Т.Єсполов зробив доповідь: «Нові підходи інноваційного розвитку АПК Казахстану: програма «Агробізнес-2020», в якій підкреслив важливу роль співпраці Казахського національного аграрного університету з НУБіП України та поділився досвідом індустріально-інноваційного розвитку сільського господарства в країні.

глобальному моніторингу вказаних хвороб.

Директор Українського ННІ якості біоресурсів та безпеки життя НУБіП України, професор С. Мельничук виступив з доповіддю: «Інноваційні ІТ-біотехнології у забезпеченні якості і безпеки харчових продуктів». Автором доповіді викладені результати досліджень по розробці експрес методів діагностики небезпечних інфекцій та використанні комп'ютерних наук в

Проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності НУБіП України, академік М. Мельничук зробив доповідь: «Біорізноманіття і зміни клімату». Він зазначив, що основа успіху людства - пріоритетні цінності життя в гармонії з природою, ґрунтовно проаналізував чинники впливу на зміну клімату та окреслив п'ять основних принципів сталого розвитку людства.

Ректор Словацького університету сільського господарства в Нітрі, президент Вишеградської асоціації університетів, професор П. Белік виступив з доповіддю: «Міжрегіональне налагодження контактів і місцеві переваги: приклад Вишеградської асоціації університетів», в якій закликав до співпраці у контексті основних

ініціатив на наступний програмний період Європейського союзу 2014-2020 рр. (Стратегія Європейського союзу для Дунайського регіону) та планувати і реалізовувати спільні заходи.

Проректор з наукової роботи та міжнародної дослідницької співпраці Університету природних ресурсів та наук про життя (Австрія), професор Й. Глоссл з доповіддю: «Рослини в якості системи вираження для рекомбінантних терапевтичних глікопротеїнів», в якій ґрунтовно охарактеризував отримання рекомбінантних глікопротеїнів, з метою подальшого розвитку систем експресії рослин для терапевтично відповідних глікопротеїнів.

Президент Української аграрної конфедерації Л. Козаченко зробив доповідь: «Наука та освіта – фундамент успішного розвитку сучасного аграрного бізнесу», який зазначив, що освіта є важливою інвестицією в розвиток людського капіталу та окреслив найважливіші шляхи розвитку сучасної освіти відповідно до світових тенденцій.

Голова Південного наукового Центру Російської академії наук, академік Г. Матішев виступив з доповіддю: «Особливості та перспективи розвитку аквакультури в південних регіонах Росії». Рішуча доповідь, викладена автором, висвітлила проблеми та результати досліджень розвитку аквакультури в Росії. Академік Г. Матішев наголосив про необхідність якнайскорішого переходу на принципи системного раціонального використання водних біоресурсів.

У цілому в конференції взяли участь понад 500 науковців, у т.ч. з 25 країн світу, а саме: США, Франції, Бельгії, Австрії, Німеччини, Канади, Італії, Швеції, Польщі, Болгарії, Грузії, Угорщини, Росії, Білорусі, Чеської Республіки, Словацької Республіки, Республіки Казахстан, Азербайджанської Республіки, Вірменії, Киргизстану, Молдови, Таджикистану, Туреччини, Узбекистану, України.

У рамках конференції були проведені також секційні засідання, стендові презентації, воркшоп ФАО ООН з питань якості і безпечності харчової і сільськогосподарської продукції.

На засіданнях секцій були заслухані майже 400 тематичних та майже 100 постерних доповідей по секціях (будуть опубліковані у міжнародному науковому електронному журналі “Біоресурси планети та якість життя”):

– На секційному засіданні «Якість і біобезпека біоресурсів та харчів. Радіаційна безпека. Роль природничих і гуманітарних наук для сталого природокористування» виступило 15 учасників із доповідями, а також представлено до розгляду 14 стендових презентацій, які висвітлили актуальні питання якості, біобезпеки, радіаційної безпеки біоресурсів та продуктів харчування;

– На секції «Рослинні біоресурси та ґрунтознавство, традиційні і генні

технології: сьогодення і майбутнє. Захист рослин» заслухано 33 доповіді, які висвітлили актуальні питання біотехнологій, екології, рослинництва, захисту рослин, ґрунтознавства, якості продукції рослинництва. Основним питанням, яке було у центрі уваги – розвиток виробництва органічної продукції для задоволення продовольчих потреб планети;

– На секційному засіданні «Тваринництво, рибництво» виступило 12 доповідачів, які висвітлили питання організації та управління генетичними ресурсами тваринництва, інноваційно-технологічних рішень у збереженні та відтворенні біоресурсів тваринництва і аквакультур, також перспективи наукових досліджень у цих напрямках як в Україні, так і за кордоном. Ключовими доповідями стали виступи вчених з Берлінського університету ім. Гумбольдта та Південного наукового Центру Російської академії наук. Саме ці заклади є давніми партнерами НУБіП України у галузі тваринництва та рибництва;

а

- На секційному засіданні «Біосоціальна економіка. Глобальна аграрна і продовольча політика. Державне управління системою сталого розвитку природи» заслухано 31 доповідь, а також представлено до розгляду 80 постерних презентацій. Розглядалися передумови становлення біосоціальної економії в Україні та світі, орієнтири розвитку агросфери і продовольчої політики країни у глобальних масштабах, інноваційні підходи до формування системи державного управління сільськогосподарських підприємств та соціально-економічного розвитку сільських територій. Особливе значення у роботі секції мало

обговорення перспектив реалізації спільних магістерських програм з університетами Європи та США;

– На секційному засіданні «Інженерія біосистем» обговорено наукові досягнення у таких галузях, як технічні системи сталого природокористування, поновлювальна енергетика і біопаливо. Виступило 62 доповідачі. Увага науковців

була зосереджена на створенні потужної платформи в НУБіП України для демонстрації сучасної техніки виробників різних країн світу;

– На секції «Альтернативна енергетика, автоматизовані електротехнології в біотехнічних системах» виступило із доповідями 26 учасників конференції. Висвітлено питання альтернативної енергетики та автоматизованих електротехнологій в біотехнічних системах. Основні наукові доповіді та дискусії відбувались навколо питання розвитку Smart Grid технологій в світі та Україні;

– На секції «Актуальні проблеми ветеринарної медицини у забезпеченні

продовольчої безпеки та ветеринарного благополуччя в умовах глобальної трансформації» виступило 15 учасників із доповідями та 110 учасників із стендовими презентаціями, де було розкрито актуальні проблеми ветеринарної медицини в умовах глобальної трансформації та інноваційні підходи у забезпеченні якості життя. Глобальні виклики пославили перед науковою

громадою завдання реалізації системи забезпечення продовольчої безпеки та якості життя;

– На секційному засіданні «Стале управління лісовими та урбанізованими ландшафтами на глобальному та регіональному рівнях: виклики та

перспективи» було заслухано і обговорено питання сталого управління лісовими та урбанізованими ландшафтами в умовах глобальних кліматичних змін, інноваційні стратегії розвитку лісового господарства України, ресурсозберігаючі технології переробки деревини, раціонального використання лісосировинних

ресурсів, сучасні методи вирощування та відтворення лісів. Виступило 25 доповідачів.

– Особливо вразила наукова доповідь директора Глобального інституту сталого лісівництва Єльського університету, професора Ч. Олівера про системну підготовку фахівців у Єльському університеті та особливості реалізації наукового потенціалу;

– На секції «Інформаційні і телекомунікаційні технології, Extension»

заслухано 38 доповідей, розкрито перспективи інформаційних та телекомунікаційних технологій у природокористуванні, ГІС-технології, системи оцінки стану і моніторингу якості біоресурсів та стану навколишнього середовища. Робота секції була переповнена унікальними результатами досліджень та ідеями реалізації спільних проектів на міжнародному рівні. Особливий інтерес

виявлений до доповіді Голови правління Національного центру продовольчої та сільськогосподарської політики (США) проф. С.Джонсона.

– На секції «Земельні ресурси, екологія, право» виступило з доповідями 92 учасника конференції. Заслухано актуальні питання використання, збереження та

відновлення земельних ресурсів на основі системного екологічного підходу з

урахуванням правових аспектів. Сучасні проблеми біоресурсів значною мірою залежать від розвитку правового поля та здійснення відповідних реформ, саме тому робота секції була переповнена науковими ініціативами вирішення проблем використання біоресурсів;

– Воркшоп ФАО ООН з питань якості і безпечності харчової і сільськогосподарської продукції;

– На секційному засіданні «Місія студентства і молодих вчених в питаннях пізнання, освоєння знань та реалізації в практиці принципів сталого розвитку природи та покращання якості життя» прозвучало 11 наукових доповідей, які

висвітлювали роль та внесок студентства і молодих вчених у питання пізнання, освоєння знань та реалізації на практиці принципів сталого розвитку природи й покращення якості життя для нинішніх і наступних поколінь, адже саме талановита молодь є творцем нашого майбутнього. Студенти через систему самоврядування ефективно впливають на управління ВНЗ. Саме цей факт із доповідей студентів спонукав до рішення про створення при GCHERA молодіжного “крила”;

– Науково-інноваційні програми та інвестиційні пропозиції. Робота секції була спрямована на розвиток інноваційної діяльності наукових та освітніх установ у співпраці з Науковим парком НУБіП України «Стале природокористування та

якість життя». Для України стратегічне значення має розвиток інноваційної інфраструктури, це запорука розвитку економіки. НУБіП України сьогодні здійснив унікальний крок, створивши науковий парк, перед яким ставляться стратегічні завдання інноваційного розвитку. Першим іноземним претендентом для участі у роботі Наукового парку стала італійська фірма “Carmak Croup ZRL”, яка запропонувала організацію сучасного деревопереробного заводу.

Учасники секційних засідань висловили свої пропозиції щодо вирішення

актуальних проблем, які розглядались на конференції. Ці пропозиції узгоджені на пленарному засіданні 7 листопада 2013 р. і викладені у рішенні конференції.

На згадку про зазначену конференції її учасниками було висаджено саджанець дуба, який є біотехнологічним нащадком історичного тисячолітнього дерева «Дуба Залізняка».

Рішення конференції:

Учасники конференції визначили, що вирішення глобальних проблем раціонального використання біоресурсів та забезпечення сталого розвитку навколишнього середовища потребують:

- розширення наукових досліджень та активізації співпраці з провідними міжнародними науковими і фінансовими установами щодо забезпечення покращення якості води для пиття та для сільськогосподарського виробництва, а також якості і безпеки харчових продуктів та об'єктів довкілля згідно з міжнародними стандартами, нормативами СОТ і ВООЗ;

- розробки та запровадження міжнародних проектів стосовно зменшення викидів небезпечних відходів виробничої сфери, в т.ч. антропогенних мінеральних і органічних кислот та їх ангідридів у навколишнє середовище;

- запровадження системи заходів, спрямованих на адаптацію до наслідків глобальних змін клімату та освоєння нової економічної концепції «біосоціальної економіки», що дозволить задовольнити зростаючі потреби населення і захистити довкілля;

- створення надійної системи контролю здоров'я людей, тварин у зв'язку зі змінами клімату у світі, порушеннями в екобіосистемах тощо;

- створення та оснащення на базі НУБіП України сучасного Міжнародного радіоекологічного полігону на радіоактивно забрудненій після Чорнобильської катастрофи території для проведення довготривалих експериментальних досліджень, параметризації моделей і розробки принципово нових контрзаходів з метою радіаційного захисту людства і навколишнього середовища;

- розробки та освоєння нових методик реабілітації радіоактивно забруднених земель та наукового обґрунтування заходів щодо поетапного очищення та повернення радіаційнобезпечних площ у господарське використання;

- створення на базі НУБіП України (Українська лабораторія якості і безпеки продукції АПК) Міжнародного тренінгового центру під егідою ФАО ООН для країн Східної Європи і Центральної Азії з питань підготовки і перепідготовки фахівців-аналітиків та управління якістю і безпекою сільськогосподарської і харчової продукції та об'єктів довкілля;

- розробки перспективних технологій узагальнення результатів наукових досліджень в області моніторингу якості і безпеки агросфери і водних ресурсів на основі використання геопросторової інформації тощо;

- запровадження систем поновлюваної енергетики на базі створення Smart Grid технологій та вирішення проблем європейської стандартизації і сертифікації електроенергії в Україні;

- підвищення ефективності використання генетично цінних видів рослин і порід сільськогосподарських тварин;
- модернізації технологій функціонування тваринницьких ферм та використання їх відходів з урахуванням міжнародних природоохоронних стандартів;
- ефективного і раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази університетів для комерціалізації результатів наукових досліджень шляхом участі у реалізації інноваційних проектів через наукові парки;
- сприяння розвитку міжнародного наукового електронного журналу «Біоресурси планети та якість життя» з метою покращання обміну досвідом з питань збереження природних екосистем, раціонального використання енергоресурсів, забезпечення якості біоресурсів та безпеки життя;
- залучення до роботи в системі Глобальної Конфедерації Асоціацій установ вищої освіти і досліджень молодих вчених та студентів, у т. ч. включення до складу виконавчої ради GCHERA їх представників (пропозиція секції молодих вчених та студентів конференції – керівник секції, голова Студентської організації НУБіП України О. Кухар);
- розширення міжнародної академічної мобільності студентів, науково-педагогічних/наукових працівників, забезпечення їх соціальних гарантій;
- активізація міжнародного співробітництва у проведенні наукових досліджень, запровадженні сучасних навчальних планів і програм підготовки фахівців, у т.ч. за проектами подвійних дипломів;
- запровадження екобезпечних навчальних програм щодо забезпечення практичної підготовки студентів та перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців в центрах найсучасніших аграрних технологій і техніки.

Учасники конференції одностайно відзначили розуміння світовим співтовариством гостроти соціоекологічної проблематики, потребу глобальної переорієнтації соціально-політичного, економічного, технічного, технологічного та культурного розвитку, виконання для цього відповідних національних і загальнопланетарних проектів, високий рівень фундаментальних і прикладних досліджень з питань біобезпеки та охорони навколишнього середовища, суть яких була висвітлена у доповідях науковців, а також підвищення інтересу міжнародної спільноти до вирішення проблем ресурсозбереження, екологічної безпеки та підвищення якості й безпечності життя.